Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пропетареш, вІашагІкхета!

СЕРГАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГІАЛГІАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АСРР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера деиз ● ШОАТТА, 20 ИЮЛЬ, 1985 ШУ. ● № 87 (7122). ● Мах 3 кеп.

ХЬУВКЪАМ-85

СИХЕИ ЦІЕНЕИ ЧУЭЦА ЯЛАТ!

ВЕТЕРАНАШ БА КОМБАЙНАШ ЛЕЛАЕРАШ

Ялх комбайн я Наьсарен районе совхоз - техникумга кхай тІа ялат чуэшаш.

— Болх дина бу хІана тха комбайнераша, — йоах директора Б. Полонкоева. — Уж ялат хьалхара чуэшаш баш. Дика хов царна ялат чуэца. Масала, Хамхоев Вахас хІанз шовзткъаялагІа чуэц ялат. Ялат чуэцана цун кІенигаГІа болх баь баш вон ветеранаш - механизаторашт Хамхоев Габо; Котников Іаддал-Мангит. Кховвоьга шу дальна ваг ба уш. 50 шу дальна ва Белоев Махьмадгери. Цун кхо шу яламаГІа мара ваг Хамкоев Ахьмад я. Царна дІна хов техника мишта нийчьгеза я ялат мишта чуэца деза а. Іалихана-м да ховш хила а мег -ялат чуэцара цхьаДола кІира доладеннача іоххье. Хіаьта хІана хьоькур кІа да. Из хьаькстра дика хьоьх Хамхоев Вахас. Хьалхара моттиг дІаехещ ц. ХІара дийнахь цунга юс карара кара тела Ціе байранх, цунна ду хьалхара преми. ХІаьта Хамхоев Габойра хІоаг шолларГІа преми, кховаллагІыр цун вешийга Ахьмадга.

Бакъда, цІьаза вожаш а хьалха лелх. Ма дарра аьлча мІессанг я пхьана сиха, ціенеи ца доІтташ чуэц ялат.

— Уж деношка ялат чуйийа даккха лерхІаш дар тхо, — ялаш дуьн кертГерча агропромо Аушев Мухьмада. — КІи-марса хана кхай тІара ДІавалац из. — Ее болх шортта хул ухьаза, йоах ц.

Ялат оттаьлча графинаГІа чуэшаш да. Ерригача комбайнаша ца сецаш болх бу. Аьрда ялат хьатта ДІаУз шофераша Часыгов Іаддарахьмана Лотырев Вахас, Хамхоев Хаважа, Мальсагов Суллана.

Ялат чуйийа доаллаше а кхай тІара ча гуздеп а ДІакхуьаш а ба кхьбоа механизаторашт. Цох арГІаш ду. Из болх дика ховш а хьинаре а бу Гайсанов Мухарбика, Барханов Іаддарахьмана, Пайдиев Суллана, кхьчар. Доакъар кийндара опыт йолаш ба уж. Цар дика нийчьгІаттаьлй 2500 центнер йол а. ХІанз ча а иштталга кІаштА техаІ дар. Сухал беш ба уж, хьоазалагІа буй чуэца ца гарга ГІертай. Из ший ханнахьа чуэца хьо деза.

ХІаьта механизатораша А. Барханоева, М. Хашагулыгова, М. Кодоева, кхьчар а ялат чуйийачара мукъадаьлна ГІаьлта гурахьа ялат ДІадера а бІаьстн культураш ДІаера а кийнйду. ЗяБь еш оах, минеральни удобрений кІалтотс.

Аьрдаш тІа хьаькІІаш ДІаювш цхьа агрегат я. Из бола К-700 яха трактор дика лелаю Мальсагов Хамбора. Іаьлта оахаше а гентара 200 килограмм хуррІолаш минеральни удобрений кІал тоІс, дезача дикаиина іаьлта цамидаоахкх. Хіанзе а бІаьгентара тІа ДІайийнай хьаькІаш. Кхы 150 гентар а юврГыл.

Дийнахьа а бус а сопаш баш хьатта беш бола болх.

— Уж деношка ялат пачхьалхеннА ДІадала доалургда тхо. — Йоах хьатта заведующе О. Латырева. — 5500 центнер ялат ДІалургда оаха, планал совгІа 700 центнер.

ХІаьта пачхьалхеннта ялат доХкара пхе шера плана соахке а кхоачашЪьй коллективо. Укх шера ДІаІуш доІа ялат парте XXVII съезда совГІаГа хетаДу болХлоша.

Ялат дика хьийкъад. Гекара тІара 25 центнер кІа доалІаннаГІа доаГІаГІ 4,6 центнер дукхагІа. Ялат чуэшаш я поррядни хоарасчетни бригада. Шерра яьржай социалистически яхь. Хіара дийнахьа іу яхьа итогаш. Социалистически яхьа экрана тІа гойт уж. Котвальначун сийна урагІйохийт хьаькГагма сийлен байраХ.

Ялат чуэшаршта ГІуланх деш я автодуш, автостолови, ДІа-са дела ціе уголок. Дика а чам болаш а дан ХІама кийнду поаРаша Алиева Дибаси Евлоева Маккаси. Дийнахьа кхоЗа дуача хІамах дала дезачох ах шийна ДІаГІайнаг боахаш.

Сиха, ціена, ца доІташ ялат чуйийа даккха гІерт совхоз-техникумга механизаторашт, кхьбола болХлой.

М. ПОДОНКОЕВ.

СУРГАЛИ ТІА: 1. (ЬаРДЕхьара ахттехьа) Хамхоев-гІар Габо, Ваха, Ахьмад.

2. Ялат чуэшаш латт.

5-ІІа декада

ХЬАЛХАРЧА МУГІАРАШКА

«КПСС XXVII съезда — хьинареча къаьхьагма 27 декада!» яхача девизаГІа йолча социалистически яхье Вознесенски газ чекх йоахача завода кхаьхьагамхошта юкъе дикагІа хьокхамаш хилярца белгала я Мерешков Мухьмад керте латта слесрий бригада. До віаштта шин декадах заводе хьалхара моттиг яьккий.

Цуз дукха тІехьа ца юсаш кхаьхьг Н. Турщатова кулгалдеча машинистий - операторий бригада коллективо я.

Дог хьесташ ца газовиний дІабахача яьх беттара хьоькхаьш а. Иштта, кІаьвал совгІа 1985 шерА сом маьхта продукци. Стабильни доЙца бенЗин даккхара план 119,3 процент кхочашъьйй.

Цу юкъа хьаькъгама оп-сарле лаКхъьенчий планал совгІа 15,6 процент.

Уж толамаш доахача шоашкара хьокхамаш теЛаш хилярца белгала я А. Королев начальник ДІа. КІІІ-а сменеа вокххагІа вола оператор Н. Денченко керте латта операторий бригадеи.

ШИ ПЛАН ЯККХАРА

ЧІоаргІа хьинар айдена овсаре хьаькъегаш я «Солнечный» совхозе-техникумга Юнусова Яха керте йолча подрядни бригада коллектив. Июне ша теха хиннабале а, дика хьийкъа парсаш ихевьйй цо. БакъдаДарш лелеДерана хьинар кхо ца деш кхаьхьегар бахьан доЛаш віаштІехьдаьхьнад ца. Шозза минеральни удобрений тайсай цар парсаш ДІайийнача кхай тІа, шозза хий диллад.

— Оаха хІара дийнахьа паччахьалхеннА ДІалу 80 центнер «хлорКурент» ялача сортах йола парсаш, — ракъа йолаш дуьх бригадира.

— ХІапдлехьа оаха дІаьхьийтай 1000 гаргга центнер парсаш. Оахош лелеча 6,5 гектарах хІаранг тІара 200 центнер йолаш парсаш чуэца а укх шера кІаІн ахи зЗер центнер парсаш паччахьалхенча йохка а лерХІ оаха. Цох укх шерара шн плАн хул.

Совхозо хІара дийнахьа Грозненски тиашшка а консервни заводе а дІаькухьийт 40 совГІа тоШ керда хьаькъа парсаш Хіанзелсьа 700 тоШ парсаш ДІаенний цар паччахьалхенна.

П. ГАГИЕВ.

КПСС ЦК Политбюро

КПСС ЦК Политбюро арГІаварчи заседание дийнад 1986—1990 шерашка а 2000 шерага кхаччалца а электротехнически промышленносте хьалха эша товараш арахецнаГІа ДІаІаладарахьа, залкъа боахама кхьча доакъонка уж товараш кийндела ІаІаладара эша продукци арахецнаГІа лаКхдарчи дола доШ. Цу йуланха лерХІ йолаш йола промышленни объекташ шерьеи цхьайела кердаЯрш хьалъеи, хІаьта ешшаш электротехнический баха нах дикагІа ІалашбарА кхьдола ГІулакхаш чакхдара.

КПСС ЦК-и СССР Министрий Советои сопам тІаийлад кийккаш арахецара ГІуланхха материально - технически база чІоаргІьараг полиграфически машинаш хьаеча Іилман-технически прогресс сихьгаш кхы тІа ГІуланхаш чакхдарА хьаькъеза. Цу соцамга хьежка ДІахо дегІайоагІаргьа полиграфи, орга а ІІоахарсиН керда хьел а ерРЬя цу ДІаькъера предприятеш, шийтталагІа пятилетке кийккаЙ продукце дикал белгала лаКхьелгеи из дукхагІа арахецилгеи Іалашдергдола хьалха дата технологочески процессаш юкъеЙолаергьа.

Политбюрос могабаьб легковой автомобилиш арахецаЧа Волжски объединение Іилмантехнически прогресс сихьеча, производство дегІайолаеча, цун эффективность лакхьеча хьаГІайоагІаЧа пятилетке шийна оттаьлча контрольни цифрел лакхера доазонаш кардерадеде декхар тІаЗцарах бола болам. Моттигашкарча партийни комитеташ, министерствайи ведомствайи кулгалхошта могадаьд «АвтоВАЗ-а» коллективна опытах пайда эшара. Организаторски а массово - политически а болх шерра боаржабелга, шийттаЛагІча пятилетке даХхаГІара денхарШ тІаЗцара, шера план а социалистически денхарШ а ханая хьалха кхочаЧидира, КПСС XXVII съезда хийденца накъабахара нЬаьхГагма коллективий нЬаШ сарцаГІдоахилга.

КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК сопам тІа белгалдьхад хьаГІайоагІаЧа пятилетке а 2000 шерага кхаччалца йолча хана а туризм дегІайолаярян наха туристско - экскурсионни эшараш делга тоадаРаи лаьрХІа дукхха ГІуланхкаш. Профсоюзний туристско-экскурсионни организацеш «Спутник» яхача дуьнен хьалъашта юкъерча каприхой туризма бюроьн кьаьхрамхошта деча ГІулахкий боарам белгала лаКхбе. Уж дикагІа хилийта, берашца цхьана дашта - воношта, деНаш а болх беш а болча кагирхощта туристски салаІаРа дикагІдола хьалаш хьаьхХолча, дешар Іомадечеи кхетам лучеи туризмехи экскурсеййа шера-гІа пайда эша таьрхІаД. Цу ГІуланхаШта капитальни вложенеш кьоастаю, цхьайола туристски базаш, пансионташ, центраш болх бе ІІхталийлйта а эргаІоахаш тоас а лерХІ.

Политбюро дийнад партийни организаца кхьхьеГахкой письмоЙна хьажара болх тоаБарах дола цхьадола дешаш. Союзни республикай Компартей ЦК-ашта, парте крайкомашта, обкомашта ТІаДиллад партийни, паччахьалхеН, боахама оргаиий балха гІаснность ІІоагІьеш кхы тІа ГІулАхкаш чакхдара, нах ГІаЗцара, цар заявленешен лотхьамашкеи хьажара ГІулаХх тоаде, дукхагІа критически хомиш чакхдуна коллективашкарча хьала кхьаьстта гечьаН тІаБахийта. Политбюро

ІІЛМАН-ТЕХНИЧЕСКИ ПРОГРЕСС— АГРОПРОМЫШЛЕННИ КОМПЛЕКСАНА

Селхан Грозне КПСС обкома политически ЦІагІа хилар парте Ноха - ГІалгІай обкома партийно - боахама актива собраш, ЦІнга дакъа лоаЦаш бар юртбоахама производте хьалхалаттарах, колхозий, совхозий, «Сельхозтехника», «Сельхозхиме», министерствашт, ведомствай, агропромышленни объединеНей специалисташ, парте горкомий райкомийн секретараш.

Актив хьайийлар КПСС обкома хьалхарча секретара В. К. Фотеева.

Юртбоахама производте Іилман - технически прогресс сихьелга Іалашдарах доклад йир парте обкома шоллагІча секретара Д. Г. Заиаева.

Докладе тІа белгалдьяха проблемаш ювлаш пренех кхаьмалЛаш дир: Х. М. Витушева — КПСС Гроозенски райкома ГІалгІай АССР мелиорацеи хиибоахазиеи министра, В. Б. Попова — Ноха-ГІалгІай АССР «Госкомсельхозхехника» председателе дехкаранш кхоачашдечо, М. З. Бекова — Назрановски районе «40 лет Октября» яхача совхоза директора, Л. Захаева — Ачхой - Мартановски района «Лермонтовский» совхоза хьажкІаш кхеева звеньевойс, М. А. Мембулатова— республиканский хьайбай племобъединене начальника, Т. В. Дмитриевас — Ноха-ГІалгІай АССР юртбоахама министерства отдела начальника, А. И. Ахмедова — Шелковской района «Коминтерн» яхача колхоза партКома секретара, М. Д. Магомадова — Ноха - ГІалгІай АССР шурий промышленности объединене генеральни директора, И. М. Анчербака — республикански юртбоахама опытни станце начальника заместитеЛа.

Докладчика а пренеех кхаьмалаш даьрзаш а гулбенний теркам тІаЗцар юртбоахама производте Іилма - технически прогресс сихьяр, цу хьаькъгаш июль бетта КПСС ЦК хиннача совещане белгалдьяькхад, принципиально кхоачашбеанаш гучадоахаш бола парте - членаш. ХІаьта иштта парте боаЗцаш а партийни комитеташ, кхьхьанцарча партийни организацеша ма мотта хьаЛлаца безьйта, гуччаьхьа кхьаьстт хийсаЙе критика а самокритика а еча хьокхам гойташ комМунисташ хилар Іалашде дезийла. Критикаш боаЗа лайда лаКхбаРца цхьана, майрарГІа гучабаха а лирача бехьтонхаМе оза а беза клаузинашан клеветникаш. Анонимно доацар дуьнцаш коммунистически морала принципашца тардала йиш йолаш дан, уж хІара ІогІеларан, вай, вахаре. Критика ІогІеларан а клеветникаш а гучабоахаш, нЬаьхГагмхой предложеешш нЬаьстаечара бюрократизмн волонтен діаБоаккхача хьиларГІа даЗца лапа доагІа массови информаце средствашца.

КНР Госсовета премьера заместитеЛа Яо Илиннага хиннача къамаьлйин переговорийн итогех новьхоста Н. А. Тихонова бан хоЗм мога а беш, Политбюрос белгалдьяькхад, переговоршан гучаЙа хана кулгаш ядаь СССР-ан КНР-ан юкъе торгово-экономически а техническа а цхьана ГІуланхаш леладарах йола соглашеешш боккха лоарХІам болаш хилар. ВіаШи могаЙь цхьатаррарча боьхьонн лярда тІа советско- китайски ГІулахкашта юкъера негативни оагІоН ДІанхара, диНачи оалаДехй хьисане цхьана ГІулахкаш леладеЛа іохаМстатоТадара шинна а оагІоно дуьхкарГІа низ тІабахийта безийта бакъдаьд.

КПСС ЦК Политбюро дийнад ШИТТА арахьарча политика, мехка экономина деГІаЗхара, парте XXVII съезда кийчо яра, кхы цхьадола деШаш.

Кхоана—металлурга Ди

Шейна накъабоагІаш

РЕПОРТАЖ

Сигала цІьаккха морх йоаЦаш кхьаьга мелх хьежаш дар из дІ. ГІ. Ахриева ЦІерагІча Назрановски «Электроинструмент» завода литейни цеха кхаьхьегаЙой болх ДІаболастечи дикка хьалха цехе гуллуш бар.

Дегаш ГІоаЦаш бар литейщикаш, хІана аьлча кхоанна дездеча шоай профессиональни Цейна — металлурга Дешна ТІаийца хиннА социалистически декхарашца ханал кІира хьалха кхоачашдарх ІІпарт деннид цар. Цу ГІулакхехьа ешшаш собране гулбенний бар уж таХан.

Котало ЬькхкаЧа цеха кхьаьгамхой дакьЬала бувца бакьЬаб завода партбюро секретарь Ториев Бацьвудин, профкома председатель МесТоев Хьесан, комсомола комитета вИталаш. Цьаьненна дага а доаЦаш собранех лоаЦа митинг хул. Из хьеллаш Б. Ториева аьлар:

— Ер цу хьаьстта белгала да советски наха, — укх шера вай деадьаД Сийлахь - боькхача Дайменха тІем тІа Котало ЬькхкА 40 шу дизар, кастта 50 шу дуз стахановски Дешна ТІаийца тахан дерриГа советски хьалхь КПСС XXVII съезда кхьаьГагма совгІаташ кийндеш, шоай дерриГа нИаШ оарцаГІдаьн. Из хьаьсташ да. Цу дарЬе шоашкара доагІа даТЬа камаьрша юкъеХьоШ я шуо цеха барт бола коллектив.

Кьамаьл де доШ ду цеха толашаГІа волча литейщика, коммунистически кхьаьгагма ударника Точиев Аслана.

— Советски наьха дика оамал а хинна Дааттад ХІара цІей дикача кхьаьгагма совгІатаШца белгалдьяькхилгА, принципиально кхоачашбеанаш гучадоахаш бола парте - членаш. ХІаьта иштта парте боаЗцаш а партийни комитеташ, кхьхьанцарча партийни организацеша ма мотта хьаЛлаца безьйта, гуччаьхьа кхьаьстт хийсаЙе критика а самокритика а еча хьокхам гойташ комМунисташ хилар Іалашде дезийла. Критикаш боаЗа лайда лаКхбаРца цхьана, майрарГІа гучабаха а лирача бехьтонхаМе оза а беза клаузинашан клеветникаш. Анонимно доацар дуьнцаш коммунистически морала принципашца тардала йиш йолаш дан, уж хІара ІогІеларан, вай, вахаре. Критика ІогІеларан а клеветникаш а гучабоахаш, нЬаьхГагмхой предложеешш нЬаьстаечара бюрократизмн волонтен діаБоаккхача хьиларГІа даЗца лапа доагІа массови информаце средствашца.

КНР Госсовета премьера заместитеЛа Яо Илиннага хиннача къамаьлйин переговорийн итогех новьхоста Н. А. Тихонова бан хоЗм мога а беш, Политбюрос белгалдьяькхад, переговоршан гучаЙа хана кулгаш ядаь СССР-ан КНР-ан юкъе торгово-экономически а техническа а цхьана ГІуланхаш леладарах йола соглашеешш боккха лоарХІам болаш хилар. ВІаШи могаЙь цхьатаррарча боьхьонн лярда тІа советско- китайски ГІулахкашта юкъера негативни оагІоН ДІанхара, диНачи оалаДехй хьисане цхьана ГІулахкаш леладеЛа іохаМстатоТадара шинна а оагІоно дуьхкарГІа низ тІабахийта безийта бакъдаьд.

КПСС ЦК Политбюро дийнад ШИТТА арахьарча политика, мехка экономина деГІаЗхара, парте XXVII съезда кийчо яра, кхы цхьадола деШаш.

Цеха начальнинача Балхаева Мадинхаца тхо къамаьл деш латтача юкъе цхьацца хаттарш деш тІаУх кагий нах, механик Хіара хІитта га хьадда жоп ду Мадинас. Ранза болаш юха шоай балха моттигашка діаБолх боаХлой.

Гаьнн воаЩаш болх бен воаллача слесара - наладчика Пугоев Бекхана тІаДолх тхо.

— Селхан дика вІаШтІехьхетанзар соня укх станоно бу болх — йоах Бекхана, — цудуьх кхы балхаш кора а да дадь цІавахаар со, тІаккха тахан дикка уйла йиче гучалдьлар кхоачамбоаЩар. Из ешшаш ГІулаГІ тоа мара дезийла. Хіара хІитта хьадда жоп ду Мадинас.

Ранза болаш юха шоай балха моттигашка діаБолх боаХлой.

Гаьнн воаЩаш болх бен воаллача слесара - наладчика Пугоев Бекхана тІаДолх тхо.

— Селхан дика вІаШтІехьхетанзар соня укх станоно бу болх — йоах Бекхана, — цудуьх кхы балхаш кора а да дадь цІавахаар со, тІаккха тахан дикка уйла йиче гучалдьлар кхоачамбоаЩар. Из ешшаш ГІулаГІ тоа мара дезийла. Хіара хІитта хьадда жоп ду Мадинас.

— Техника дукха еаШи саг ва Пугоев, біарган а дуьшадь тоае могаргдар цунна молладІа станок, хІаНз заочно Ростоверча машиностроительнЬй техникуме деша а эттаз, — яхаш Бекханах доккхал деш дувц цеха начальника.

Чаяхдьаннад балха ди. Бакъда, діа-са боха сиха бац болхлой. Уж хІанз шоай кулгаш юхь а дина цІеча уголок за ЬаВода художественни самодеятельносте доаЖаьщоша мелаГІуруз Дешна хетадь оттаДьча концертаГІа хьажа ГІулуш да. Зале эттара сиГІ дола моттигашка балГа литейщикаш, хІана аьлча цар цІей да цхьана кулгаш.

Г. АЗАМАТОВ.

КПСС ОБКОМА ПРЕСС-ЦЕНТРО ХОАМ БУ

ТЕЛЕФОН 2-66-72

18 июль хьатІаотташ оперативни даннеГІа республике 117 эзар гектар гаргга ка болча алатен алатабоБоьнн культураш ЬьекхаД — еррига чуэца езарех 78 процент.

Царех 74 процент хулаш яраш аьрдай.

Толаме чакхбаькхаб кІимарс Гудермесски района кхаш леладерашц. Дерригача 5735 гектар хулача кхашкара ялат ЬьекхаХ а аьрда а дькхкад. Хьалхарча даннеГІа юкъера лаьрХІаЧа хІара гектара тІара 25.5 центнер чуденад.

Хьаькарн ардарн лохача темпаеХ болаш чуэц ялат Назрановски, Урус - Мартановски, Малгобески районашкарча транспортни отрядашен комплексашен.

ЗеХа ха ца йоаеш, овсарле лакха йолаш техника лелаеш, массанахьа кІи-марс чакхбахара сухалбеш, цхьнкха хІана на доЙташ ялат чуэцар — кхаш леладерий сийлен декхар.

Ялат Ььедераша де дезар — ха дІа а ца йоХийташ хьатІаеш аьлча аьлоа улла ялат ціедайтар, дийнахьа а бус а из приемни пунктаШца дЬаХьаьйитар, паччахьалхеннна ДІедалара ялаш кхочачІьлр.

Масал хьаьхьокх Шалински района кхаьхьегамхошца. «Курчалойский» совхоза кІаьхьегамхоша хІара гектара тІара 37 центнер ялат даьккхад. Из таро хилийтай лаьрХІачул дукхагІа паччахьалхеннна кІа ДІадала. Планал совгІа элеваторашка ялат ДІаІхуьх Куйбышева ціерагІчен «Передовик» совхозаша, цига хІара гектара тІара 34 центнер ялат чуйийад.

Планал совгІа кІа ДІадала йолаенний бІарча районе хьаькІІаша а. Белгалдаккха доаГІа шалински хьатташкара хьа мел доагІа кІа маьхерча сортех долаш хилар.

Планал совгІа доаГІ ялат ЬьхьаШ хьалхара машинаш ЬьхкаН-Наурски района бедхаменнарга а.

Хьаькете а, цхьайолча районашка тІехьатетт хьатташка дукха Іайна доллаше а ялат ціендара балхаш.

200 тоншага даькхчаш Урус - Мартановски района совхозаша ДІаДенна кІа, из а дикал лоаХ йолаш да. 280 тонн мара даш Грозненски района боахамаша ДІаденнар а.

Эттара дукхагІа ялат ДІадала дезаш ба Надтеречни районе кхоачІьлр дукхагІа. Иштта из доллаше а республике ЦхьаН эттара ЦхьаХ ЬьхьаШ ца йолаш а ба ялат кийндара: кІи-марс болабелча дена 358 тонн мара паччахьалхенна кІа ДІаденнадаш пар.

ХІаьта а районе сарцдаьхьаш, оперативно дедезар дац ялат ціендара а на ДІадаьхьийтара а. Цешала дезаш дац тІехьарча дийнахьеН бусца цига 96 тонн мара кІа ДІадехьа да хиларх.

Иштта дола темпаш йолаш балхаш деш хилча Іатьнашна Іергаш гІаьта дикала, ихерам ба из доар.

Ялат ДІадалара хьалхалатарашцаийлеЛ. Даьхен амбарашка — маьхерча сортех долаш ялат дукхагІа!

Ешшаш ГІулаГІ ялат ДІадала дезаш ба Надтеречни районе кхоачІьлр дукхагІа. Иштта из доллаше а республике цхьаН эттара ЦхьаХ ЬьхьаШ ца йолаш а ба ялат кийндара: кІи-марс болабелча дена 358 тонн мара паччахьалхенна кІа ДІаденнадаш пар.

ХІаьта а районе сарцдаьхьаш, оперативно дедезар дац ялат ціендара а на ДІадаьхьийтара а. Цешала дезаш дац тІехьарча дийнахьеН бусца цига 96 тонн мара кІа ДІадехьа да хиларх.

Иштта дола темпаш йолаш балхаш деш хилча Іатьнашна Іергаш гІаьта дикала, ихерам ба из доар.

Ялат ДІадалара хьалхалатарашцаийлеЛ. Даьхен амбарашка — маьхерча сортех долаш ялат дукхагІа!

МЕХАНИЗАТОРАШ ЛЕТКЪ

Йоачан йоаЩаш денача кІара денах ма хулла дукхагІа пайда эшаш шоай хьалкхедаь ка бола ялат сихдаь чуэцаш боахк «Энажевский» совхоза механизаторашца. Уйхаза дина оамал а хинна ДІаэттад кІара шера ялат чуэцача хана тракторашца ІІара Іо а бабе механизаторашца комбайнашца ІІара а совхоза цІи хеза коартолаш кхееш бола Шанхоев Яхьъя, Угурчиев Іашурхан, хьажкІаш лелаер Гайтов ТаГІрхан сиХбеГна комбайнашца мукъ оардаш ба.

...ХьаГІаккхоч делкъа ха. Комбайнаш совца а ешй кхай тІара кухни латтача хьаГуллу комбайнераш. Іаьрна юкъе да совхоза динагІбола бохлой Гиреев Машаирзи, Евлоев Йоакъап, Шанхоев Яхьъя, кхьбаран. Чам болаш буьх цар поара Сапраليева Райхьанта кийчьбь кхача. Баьхьа, цхьаннка тайна баьцдаераш даш цунца. Нарсеш, поемдорган, дальта, пахча хилаЙй шоана, аьлча, белалу уж. Іа бувца тайна кхача-м тхона бІарта а бай- набаш, я цунна дог а дахаш оаха, йоах цар.

Цу ГІулакхаца дуваделна хаттар шийна дича совхоза директора заместитель Муталиев Мухьмад бахьанаш доахаш бехьаза ,вала гІерхар. Баьхьа, Іуйрийна дена- бозз кхьолаблаГІаЙа шоай дерриГа ьаннар оарцаГІдаькхка кхьаьгаш боахкача пакхьа йизза йоаЩо яр кІезкІа Іаьрна юкъе да совхоза динагІбола бохлой Гиреев Машаирзи, Евлоев Йоакъап, Шанхоев Яхьъя, кхьбаран. Чам болаш буьх цар поара Сапраليева Райхьанта кийчьбь кхача. Баьхьа, цхьаннка тайна баьцдаераш даш цунца. Нарсеш, поемдорган, дальта, пахча хилаЙй шоана, аьлча, белалу уж. Іа бувца тайна кхача-м тхона бІарта а бай- набаш, я цунна дог а дахаш оаха, йоах цар.

Цо йхар баьгьеш тешал дир дукхкача механизатораша.

— Фу енай Іа вайна. Шекар, мерза хий, дальта, сигареташ йий? — хетт механизатораша. Минеральни хийн течениеш мара хІаЛа яц, — жоп делар продавеца.

Кулгаш а лесталеш діаУхар механизаторашца. Діавала фу дуеш іа, хьо цешала ешаш хІама даш хьона ер-м, йоахар цар сога.

Цул совгІа ла йиш йоаЩаш цхьаьнхьа хІама а бІаргалдайра сона. Кхай тІара ча ара а теХхадеш цунах хоЛаш деш йиъ-йиъ «Белорусь» яха трактор йоаллар. ХІаьта цар тІа баГІача механизаторашца делкъийна хІама дуаЙ хьана трактороЙ мотораш діа а на доаелеш болх беш дар. Аз цу хьакъьхьа шийга хьаттача механизатора Точиев Мусвас аьлар:

— Уж трактораш кабинкка чура діоаГІана лотае йиш йолаш хьаьЙ заводо. Баьхьа, цар тІара аннумулатораш діаЛьай совхозе кулгалхой ухазаеш, цудухьа цкъа діаЛьайитта юха хьаллотае хала я уж.

— ЦхьА трактор ий тха совхозе анкумулятор тІаЙолаш, — Точиева дувцар баьхьора кхьча механизаторашца а. — Шеашта БІаргатушьеь а дукха доагІор- ехьа доагалайт совхозо кулгалхоЩа. Цуп кхомбеллах віаЛда дувца деЗаш а дац.

Делкъел тІехьаГІа совхоза № 2 йолча бригада латтача стане кхьчар со. Ухаза коартолаш чуэцача техникаш кулгаш летташ, шоай трактораШка хьожаш воаллар масЙ сеГ. Гуш дар тахаЙ а тІехьа кхай тІа араяла из техника кийча йолга. Дега тоам беш дар из ГІулаХх. Баьгьа, механизаторийн бохЙ хьалаш ма доагІІара віаШтІехьдаХара йоаХхо ца елга гуш дар хьаза а.

Цхьаннка тайна керда а кхьаьн а жгиралаш, газеташ дан, ловза пашкаш, пІахматаш, ладувгІа радиоприемник а ца. ІІе уголок и яха ціа а йоккха ЧІега теха кхаЙла латт.

ЛоаЩа аьлча, нахагара лерттІа болх бар хьалехьаш санна царна мел эшарШка ЬьхьаН а хила беза совхоза кулгалхой. Из цар керттера дехкарга.

А. Г. УГУРЧИЕВ.

тха спец корр.

ДЕНАЛ

Къонача патриота оагІув

ХІАРАНЕ СИЙЛЕН ДЕКХАР

УКХ ДЕНОШКА ТХА КОРРЕСПОНДЕНТА КЪАМАЛ ХИНАР РЕСПУБЛИКА ВОЕННОМА ЗАМЕСТИТЕЛЛАА Р. Э. ЯГОФАРОВЦА. ЛОХЕ-ХЬА ОАХА ИЗ КЕПАТОХ.

— Равиль Загидович, Советски Эскаре ГІулаях дар сийлен декхар да ІІара советски саг. Из кхоачаще кагий нах кийчбар мишта латт вай республике?

— Тіехдикача тіема техниницеи гергаецен кийчдь да Советски Эскари ТІема - Форда Флота. Цудухха арше ГІулаях де воІаш вола ІІамсаг хила беза дийша а лаяха кхетам болаш а. Из герз Советски Дахьенчеи коммунизма идеалашгеи боарам боащаш чІоагІа тешаме болча нахьа бе доалл ала йиш л. Дахьс лорае кагирхой кийчбара геттара лоарІаме да ІІарца кІоарІга тІема-патриотическеи кхетам балар. Из Іалаьмате бехкотхкаме боах вІашТіехьбоаккхаш теркаладаеш дарддиг хІаиз дуненІІа тІа отта хьал. ХІаиз ІІара къона тІехьв тІеи хьаехьа хиннічч. Хьаиз ІІІ. Дешара боарамга, дахарДеиар харга, эрудицга, хІама Іомадара а довзара а тІера хиларга диллачч из цуі дуккха а лаяхзгІа латт. Из дерригга кхетта а деш, ду оаха призывникашца а доприсвоивца а беш бола идейно-политически кхетам балара болх. Бакъда, хеттача а боагІаче а тайпара из болх хІаиз а вІашТіехьбаьнна-бац тха. Цу ГІулаяхха субъективни а объективни а бахьвиаш да. Цхьаьаьчча школашца, юрташка, районашца дика латташ из ГІулаях. Кагирхошта юхьхьанцара военни ГІулаях Іомадеча балха юкъе дуккха а формализм, идейно-политически кхетам луш къона тІехьв кхеара боагІаче, бесса хьаьувзаш тІема ветеранаш, производстве хьалхалаттараш.

— Иохч-ГІаІгІайченерадукха кагий нах ба тахан Советски Эскаре дина ГІулаях деш а. Дахьенна хьалхашкара из шоай декхар диззя кхоачашдаь цІабьхкараш а...

— Тахан лаьттан тІара машаран вахарн ІІорадеІ латт Сийлахь - боккхача Даймежка тІема турпалий къонгаш а цар къонтий къонгаш а. Цар тешаме ІІІахьу боккхагІчар сийлахьа традицеи. Царех ба Советски Союза Турпалаш Аушев Руслан а Демченко Геннадий а, ЦІеча Байрахъен ЦІеча Седкъан орденаш енна, кхьдола пачччахьлиъен совгІаташ тайнна бола А. Аушев, Б. Аушев, А. Гергеи, М. Шоппон, С. Савельев, В.Малов,И. Техаев, С. Хачукаев, М. Чемурзаев. Цар гойтад доккха къонахчал, Дахьенна шоаш боарам боащаш мутІахьа хилар, патриоташ - интернационалисташ болгІа.

Цхьаьбакъда, тахан бутта боагІаш ба, доккхий совгІаташ тайнна ШІухой хиннА цІа Іеш, арме шоай ГІулаях диззя Іомадеш дика леладеиг мел бараш а, отличникаш, классни специалисташ. ХІаьта уж а нІеанга баш.

— Равиль Загидович, Советски Эскаре ГІулаях де болха кагирхой кийчбара ГІулаях малагІча районашка дикагІа латт?

— Советски Эскаре ГІулаях де кагий нах кийчбара толамаш доккхачІа де ду дешай партийни, профсоюзни, комсомольски организаціей, ДОСААФ юкъаметтиг военни комиссариатийн оагІонгкъаьра е боагІаче тайпара терго еча моттигашца. Декхар кхетадеш терпам тІабохийташ бу из болх Старопромысловский - Ленинскеи районашца, тоалуш латт из болх Шаьла районе а, Кагийча наха тІемапатриотическеи кхетам лулла, арме ГІулаях де уж кийчбелта, творчески процесс санна лерХІ из болх цу районашца.

Советски Эскаре ГІулаях де кагий нах кийчбара 1982—1984 шерашка леламьна социалистически яьха итогеГІа КПСС областной комитета, Нохчи-ГІалгІай АССР Верховнийча Совета Президиума, Министрийн Совета ІІарара кара тела ЦІе байрахъ-ешний Старопромысловски районан военни комиссариата.

— Равиль Загидович, тІеххьара хаттар. Іалаьмате эсала кийччьь ІІ республикаеш военкомата призывной пункт. Призывникаьта, уж нахъабаха бахьвараШта Іохошца, салаІа моттигаш, хьогвенначоа хий мала, мешненначоа хІаиз кхалла буфет яц. ВІалла тоалургдолаш ІІаш из ГІулаях?

— Республике а цхьаьна районе а из боагІаче тайпара кийччьь цхьа призывной пункт. Республике из хьалъеш латта барХІ шу да, бакъда, хорш дац из маца лъаьрІ.

ДАЬХЕ ЕЗА, ЛОРАЕ ІОМАБУ

НАЬСАРХОЙ еза я Советийн Іаьдал доаккхаш, из контрреволюцех лорадеш. Сийлахь боккхача Даймеккха тІем тІа фашистеш ІІаьрахошца къовсаш лоатаБсда шоай синоД ІІІадеІнарий ІІераш. Уьх тІехьаьрца иттех шера боккха болх оаьб районе Даьхен сий. Іаьхьа Іайнарий а тахан дийна а болаш районе юкъе Іаьхьа ветеранийн а кІоначчаьлен деиаьен ГІулаях йсла материалаш гулъеш, уж лаьрхІа нелла музее вІашагІІоаьш. Иштта, «Іер йоахараша» хьагучаьаькхха хІаиз воІаш ва дуненІІа шоллагІІа тІем тІа шоай вахар ДІадеІнна ворхІ бІаь совгІа саг. Цар сийна Сийлен мемориал егІай г. Назране Коталоп 40 шу дуза юбилей еаьььна деношца. Уьх шера из хьаьрца цхьана май беттА хьахилар керда традиці а. Духьхьашца цун хьалхашка митинг яь на къаьбакъар районера кагирхой. Эскаре болхачарга шоай декхар ІІІена кхоачашдаьра районе ветераншца, къаьдцу мемориала хьалхашкара лаьтта чудола ІІІопилгаш ДІаелар.

Империаднзма, эгара хьалха американийн администраце машаре даха ловча дунен тІарча халкъашца хаддаиза де ДІаваха кийчлуш»на. Цунгара цІа а вена. ХІаиз ший воІшас йьаькхача академе ДІийцаь Адам, хІаьта эІаиагІвола Бахьаудин цига экзаменаш ДІаелла кийчлуш ва.

Зале хинначар ІІІоарІш ТІоараш детташ тІаш трибуна тІа ваьина Аушев Руслан. Іо оаа:

— Деза са мехкахоІ, ГІадвахарца со ІІоагІа до: тохадена ва тахан шуна ВІашагІІкхета сай эраз хиларх. Дерхен тайп - тайпарча эскара доаькошке а хІаьта Афганистане а ГІулаях де дийзад са. ІІІеиераийсеелаиД нер хьеІам болаш йоа моттигаш а. Ихерам ІІаэттача, ІІаІвисаеча сона улыв даиаг хьаьлъийтаб балаийча бола вай мехарча дуьхьачІа хьаьмий виалаш. Вай халкъа Іалаьмате дуХХа эзлий тролицеи я. Іу даьхье Даьхен хьалхашкара тІема. Декхар ІІІоачаьлаьра хьаькъхьара яр а болаш. ТІом латтачаийтаьрца эсалел гойтар е ведДар наха цхьаьнхьа сеГ а доарХІаш хиннаьна. Сона ІІІеиера хиннабаш цун районера эскаре ГІулаях де бьахка кагий нах. Денал доалаш, тІаьх ьаьна хиларца ослала бар уж. Иштта, шоай сий на доадеш эскарера ГІулаях Іладаьва кийча хила деза ша а, ІІІоаьнара сийлаш. Дий ма ІІІелаш ІІІалат доаьл цех дола эхь шун дезаьла хинна да Іеш юрта, районе ІІІадуьшаш хиларх.

Іалата лаьхьа хьувкъам ІІІхеБе, болат дика доаладе аьттув барггбаш цун балхаш дерашкъа хинна говзал ноІа наьхьа ца хуле. Цу тайпара аьтта ІІІоаьда декхар да кастлашъа шоана хьалхашна отгаргдар а. Вай хаьара тІема техника кераерзаеаь, физически а психологически а іоІтъкъам лаьра школе деташ е болх беш волча хаьна денз кийченна да хуле ГІулаях юхьхьанца денз шаьра ДІаГІорГедаІ, хало оза езаргьаьр. Спортаца доттагІаІ додаьл, общественни балха юкъе хьинаре дарка лоацаш, дешарах къаьхьегарах. ІІІаьхуьш ІІаьсай на кийча ІІІиеІІІа хьаьхилар дина самаІаш.

Доккха хІама дан сона а са вежаранца а кагарІІаьвнаьр, баьхьа. Даьхьенна даьхьа мах бола цІ. Цудухьа се цунна хьалхашка декхарийла хетадь эгтара ЧІоагІаГІа эшаьа. ВІаІаьагІа йоІча моттиге се хила беза аьна хеташ сай іоІаМаІаІІа іоха а Афганистане ваха лаьрхІаз аз.

Гулбеначар иштта безаме ІІаийцар Аушев Адам а.

— Шоаш миччаьха хуле а Советски Союза виаждаш дола диц ца луш хила деза. шун ГІулаяхех. ЦхьаьІ- эдаьхь тайпара да цун сий, — иштта маІан болаш дар цун къаьмаьл.

— Къона саг из хьаьхьегаш е эскаре ГІулаях деш вар ІІІеиера се-башка ца хеташ ший декхар ІІІеІІІаме ІІІоачаьлде декхарийла на. ІІІаьстта бехкотхкамеи сий долаш ІІІаза ва. Дахье лорае бокъо ІІІлар, — белгалдаьккхар Аушева Бахьаудина.

Ветераца М. М. Докиева аьлар: «Из доккхаІ ду вежарий Аушевгіар саанна бола къонгаш вай къаман хиларах. Дика хьонкам эца довраьта масалаш шоаьта долаш да. Вай ІІІона ІІІехьв дог хьесташ я, со тешаш ваханна ІІІоаьнаш ІІІоаьнаш уж нердача ІІІаьхлелнаьнна ІІІоаьнарХІаьрах».

— Эскара болха кагий нах хьаьвнарца ІІІоаьнаш ІІІоаьнаш ІІІоаьнаш

ЦХЬАН МУГІАРЕ А ЛАТТАШ—ЛЕРХІАЧУНГА

1985 ШЕРА ХЬАЛХАРЧА АХ ШЕРА КЪУЛБАСЕДА КАВКАЗА ВЕЖАРАШХА ЙОЛЧА АВТОНОМНИ РЕСПУБЛИКАШТА ЮКЪЕ ХИННАЧА СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ЯХЬА ИТОГАШ ЯЬЙ

Чакхдьаннад хьалхара ах шу. Дьлчун итогаш е еза ха хьатІаэттай, карагІдийначун боагІаччул тІех мах а ца беш, ца деш дисараш кІезигде а ца гІерташ, лархІа еза таронаш, кьинареча къахьегамца шу чакхдаккхара тІадерзаде деза низаш.

1985 шера хьалхарча ах шера автономни республикай производственни коллективаша экономически социальни дегІаахара дьакъе дика толамаш дьахад. КПСС ЦК апрельски (1985 ш.) Пленума соцамга хьежжа, производствена интенсификаци яра холуш толамаш дьахад хьалкъа боахама доакъошка.

Отчетни юкъагІа балха массе а участкашка чакхъяьхай кьахьегама дисциплина, планови паччахьалкхени дисциплина дІаХо а чІоагІъяра, шоай гІулакха тІехьара организованности бехнтокхами айбара тІедрзяяь йола мероприятеш. Цу дерригнех а хьахулаш дар дика да.

КПСС XXVII съезда сийленца накъабахара тІа-тІа шерагІа социалистически яхь яржаш латт заводашка, фабрикашка, гІишлони транспортини организацешка, колхозашкен совхозашкен. Шера плани бІарччача цкьайтталагІча пятилеткан план ханал хьалха кхоачашъяра, экономика интенсивни дегІаахара наькъа тІа яккхара, чурча таронех биззагІа пайда иБара, довгоро-энергетически материальнин ресурсаш кхом беш дІаахийтара докккхІдола декхараш тІаййедеш я къахьегама коллективаш. Укх юхеййсача хана хІара къахьегама колле ктиво де дезар да къахьегама тІаергаш, тІехьаюсилга дІадаккхар, балхах хьахинначоа критически мах бар, социально-экономически дегІаахар сиздаран вахаро хьалхашка увттаду декхараш кхоачашдара я тІадерзадь дола шоай низаш хадданза соВдахар.

ПРОМЫШЛЕННОСТЬ

Ерригача автономни республикай индустре болхлоца тІехкхоачашъьхьа продукци маьхала яккхарен дуккхагІйола иделеш арахсарен ах шера план. Мехала планал совгІа дІаиХьачий нтташ миллионашл сомий маьха продукци. Автономни республикай промышленности керттеча доаькой — мехІадьІта, газови, энергетически, металлургически, машинашъяра доаькой болхлой сийленца лоарХІабаьЬ ах шера программах. Нохч-ГІалгІайчен мехІадьІтахоша планал совгІа дьакхьад 32 эзар тонн мехІадьІтен 27 миллион кубически метр газ.

Ерригача автономни республикай индустре болхлоца планал совгІа яьккха электроэнерги, металл, машинаш, оборудованн, халъъа эша товараш а кІезига дац.

Лаккха эффективность хуЛийташ, боагІаЧа боарамагІа болх беш, планаш тІаййа декхараш тІехкхоачашдеш йола хьалха латта коллективашца кІезига йа автономни республикацца. Вай республике шитта йолча коллективех я «Промавтоматика» НПО опытни завода, «Оргтехника» производственни объединене, «Союзавтоматстроя» ВНПО опытно - экспериментальн завода, СССР 50 шу дизара цІерагІча Грозненски химически завода, кхы дуккхачар коллективаш.

Къулбаседа - ХІирий, Дагестанскн, Черсий-Балкхарой АССР дуккхача хьалхаЬтача коллективаша овсарле къа а хьегаш, дІаХо а лаккхийр производства эффективность. Цу республикай индустри бІарчча хьайцача, тІехкхоачашъьхьй къахьегама овсарле лаькъяра план, хІаьта хІара болхочоа дІа лаьрхІача 1985 шера хьалхарча ах шера из лакъменай 5 процент совгІа.

ХІаьта Черсий-Балкхарой АССР индустре болхлоца тІа-мел кхийта промышленни продукци арахийнай къахьегама овсарле лакхъяра чотагІа.

Автономни республикай промышленносте дІаХо а юкъехкхьвд Іилманеи техникинен карагІдийнийараш, технически прогресс яра тІадерзадь балхаш чакхдьахад. Масала, 1985 шера хьалхарчи ах шера Нохч-ГІалгІай АССР предприятенна технически прогресс яра юкъеЬоалаьй 211 мероприяти, цаьрех пхиъ программни управлени йола автоматически машинулятор, пхиъ числовой программни управлени йола аьцки теда станок. Цу лоарХІамеча лостамагІа кІезига балхаш дац лоалахарча автономни республикай предприятешка. Цхьабакъда, ца зуьйш терках ца деший дитта йиш долаш дац , дуккхача производственни коллективай балха тІа кхоачамбоапаращи цІ деш дисараш кхаьр. Цхьайолча предприятешна производственни мощностех биззза пайда иЬбаш. Дуккхача предприятешка кхоачашьъьхьа продукци маьхала яккхара, къахьегама овсарле лаьнхъяра, прогрессивни технологи балха юкъеЬоалаяра план. Цхьайолча моттигашка лерттІа пайда иЬбаш машинех, оборудованех, моттигаш ийлсу материальни ресурсаш лехьа йоаеш, доагори электроэнерги кхоп ца беш дІаухийташ.

Договорех поставкаш яра ах шера план кхоачашъьхьа автономни республикай дуккхача предприятенца. ПроиЬводства ерригача участкашца сихагІа де деза тІадисса декхар тІера дІадоакхьхилга, производства темпаш дикка сеХье сца. Дуьшлгта я доаЬдаш хьалхашка латта декхар чоалхаре да. ХІаьта резервеш а кІезига яц, Шерен бІарччача цхьаЬйтаЛагІча пятилеткан планаш толаме кхоачаш а еш, КПСС XXVII съезда сийленца накъаЬахарат доарХІамеГІа декхар дай хІара производственни коллективана.

Договорех поставкаш яра ах шера план кхоачашъьхьа автономни республикай дуккхача предприятенца. ПроиЬводства ерригача участкашца сихагІа де деза тІадисса декхар тІера дІадоакхьхилга, производства темпаш дикка сеХье сца. Дуьшлгта я доаЬдаш хьалхашка латта декхар чоалхаре да. ХІаьта резервеш а кІезига яц, Шерен бІарччача цхьаЬйтаЛагІча пятилеткан планаш толаме кхоачаш а еш, КПСС XXVII съезда сийленца накъаЬахарат доарХІамеГІа декхар дай хІара производственни коллективана.

1985 ШЕРА ХЬАЛХАРЧА АХ ШЕРА ПЛАН ПРОМЫШЛЕННОСТО КХОАЧАШЪЯР

проценташца

	Нохч-ГІалгІай АССР	Къулбаседа-ХІирий АССР	Черсий-Балкхарой АССР	Дагестанскн АССР
Продукци маьхала яккхара план кхоачашъяр	100,1	101.8	102.2	103.0
Промышленни предприятеш	146	148	131	195
Цаьрех продукци маьхала яккхара план кхоачашца ьраш	16	6	10	19

ЮРТА БОАХАМ

Автономни республикай юрта боахама болхлоца планаш ВІаштІехьа дьакхха чакхдьакхар юртбоахама культураш дІаер, ялат хьувьхьадяра лард еллар. ХІаьта колхозни совхозни кхаькхарш чуэщаш я юртбоахама культураш, массайлхьа а соахкарчул лакхагІа да хьунхьаш, агропромма болхлой дог тийша ба доагІачул дуккхагІа ялат а дохкаш, паччахьалкхен планаш толаме кхоачашъьергахьарах. ТаГІертта кьакьасаг а лоаттагІа хьинаре къахьег доакъар кийдерашца а, хьалхарча шеташъьлй автономни республикай боахамаша. Совхоз укх хана хиннарел дуккхагІа дехкад доахан, коатІаре оалхазарен, шура.

Юрта боахама къахьегамхошта хьалхашка латт бехкхакхаме декхараш: хьал мел ялдаь ялат ший ханнаьхьй ца лойташ чуэщар, массе а тайпара юртбоахама продукташ боХкара планаш толаме кхоачашъяр, хьатІаоагІача Іанна кхоарамболлаш доакъар кийчдар.

Автономни республикашка индустриальни технологех

1985 ШЕРА ХЬАЛХАРЧА АХ ШЕРА КОЛХОЗАШКЕН СОВХОЗАШКЕН ХЬАЙБАЬ ПРОДУКЦИ ЯККХАР

проценташца

	Нохч-ГІалгІай АССР	Къулбаседа-ХІирий АССР	Черсий-Балкхарой АССР	Дагестанскн АССР
Соахка укх хана хиннаьчунца ийсдича дьакхха дуХх	102	110	105	104
Соахка укх хананца ийсйинча ерриг а ьяькка шура	103	106	104	106
ХІара кхоабача Іаттагаранькка шура	1143	1265	1231	953
Соахка укх хананца ийсдича дьа котаний фуаш	91	99,8	103	116

1985 ШЕРА ХЬАЛХАРЧА АХ ШЕРА ХЬАЙБАЬ ПРОДУКТАШ КИЙЧЪЯРА ПЛАН КХОАЧАШЪЯР

проценташца

	Нохч-ГІалгІай АССР	Къулбаседа-ХІирий АССР	Черсий-Балкхарой АССР	Дагестанскн АССР
Доахаян коа тІара оалхазаранш	122	106	110	109
Шура	104	103	105	106
Фуаш	114	102	102	112
Хьайбаь продукци кийчъяра боарам 1984 шера ца юкъе хинначчуца ийсйича				
Доахаян коа тІара оалхазаранш	103	107	104	106
Шура	102	103	104	108
Фуаш	100,4	97	102	102

КАПИТАЛЬНИ ГІИШЛОШ ХЬАЛЪЯР

Капитальни гІишлош хьалъеча, 1985 шера Хьалхарча ах шера хоадамболлаш дола толаманш дьахад. Керттерча хьонхамий ах шера программа толаме кхоачашъяьй дуккхача подрядни организацеша. Ерригача автономни республикашка дІаехийта капитальни клюеннеш дуккхагІа я 1984 шера хьалхарча ах шера дІаяхийтарел.

Шоай низаца подрядни балхаш дара ах шера план тІехкхоачашъяьй Нохч-ГІалгІай, Къулбаседа-ХІирий, Черсий - Балкхарой АССР гІишлон организацеша.

1985 шера хьалхарча ах шера къаьстта чІоагІа йоаккхьй социально-культурни гІулаяхашца йола объекташ, наха чубаха цІеношь, школаш, больницаш, деша даха ха йоацача берий учрежденеш хьалъяра. Наха чубаха цІеношь хьалдара 1985 шера хьалхарча ах шера план дикка тІехкхоачашъьй Нохч-ГІалгІай, Къулбаседа - ХІирий, Дагестанскн АССР-е ГІишлон организацеша балхаш даьй къахьегама дисциплина чІоагІъяра тІехьа, ГІишлошлош хьалъеча мотттигашкара болх дикагІа иБаштІехьбиЬкхара. Цо таро хиллйтар дуккхера кхыча хьонхамех а ах шера программа толаме кхоачашъ.

1985 шера дІабахача пхе беттА Нохч-ГІалгІай, Къулбаседа - ХІирий, Черсий-Балкхарой АССР-е гІишлош хьалъечаа къахьегама овсарле лакхъеннай.

Цхьабакъда, гІишлош хьалъеча хІинз а кхоачамбоапараш да. Визза пайда иЬбац хьахьежаеча капитальни вложенеех, кІезига яц балха дикала дьакъе ю пресенаш. Отташка хана объсстеш дІетелаш.

ГІишлонхошта хьалхашка латт лоянхий декхараш — хьалхарча дьакъе — дІадаккхи деза цхьайолча участкай балха тІа тІехьадисар, биззза пайда иЬбе беза хьахьежаеча капитальни вложенеех, ерригА объекташ йиллача ханен дика хьатІьаьй дІаяла еза эксплуатаце — из хургда КПСС XXVII съезда накъаЬолхача гІишлонхошца юкъеЬоош дола даьхьа.

«КПСС XXVII съезда—хьинареча къахьегама 27 декада!» яхача девизагІа болх беш я СССР 50 шу дизара цІерагІча Грозненски химически завода барт бола коллектив.

Цунна юкъе дикача хьокхамашца массаза а белгала я номер 1-101 йолча цехера аппаратчик, комсомолка Обрядина Наталья. Ший-кхо шу мара дац цо цехе болх бу. Бакъда, хІаьнзле ерриг технологически процессаш дика караерзаьй.

Обрядниай къахьегам белгалбоаккхаш тийина маьхера совгІаташ, ахчан премеш духха я.

СУРТА ТІА: Н. Обрядина.

С. ХУГАЕВА сурт.

1985 ШЕРА ХЬАЛХАРЧА АХ ШЕРА КАПИТАЛЬНИ ГІИШЛОШ ХЬАЛЪЯРА ПЛАН КХОАЧАШЪЯР

проценташца

	Нохч-ГІалгІай АССР	Къулбаседа-ХІирий АССР	Черсий-Балкхарой АССР	Дагестанскн АССР
ДІадахача шера укх хана хинначчуца ийсйича капитальни вложеней боарам	100,5	105.6	113	102
Шоай низаца подрядни балхаш дара план кхоачашъяр	104	100.9	101	99
Наха чубаха цІеношь ДІадалара план кхоачашъяр	105	137.8	96	102
1985 шера пхе беттА къахьегама овсарле лакхъяра план кхоачашъяр	96	99.8	99.6	99
Къахьегама овсарле 1984 шера пхе беттА хинначчуца ийсйича	100,2	102.1	103	99

ТОРГОВЛИ

Автономни республикай торгующи организацешка балхаш даьй торговли дІаХо дегІа а кхувлаш тоаяра, 1984 шера хьалхарча ах шера рознични товарооборота боарам дегІабенаб. Городашка а юрташка а бахача наха дуккхагІа ийдеш да промышлении кхачани товараш. ВІаши ийдеча маьхашка дилларча Нохч-ГІалгІай АССР-е рознични товарооборота боарам соахка укх хана хинначчул 3 процент лаккбенинб.

Цхьабакъда, торгующи организацей балха тІа хІанз а тІехьа кІезига даш кхоачамбоапараш. Паччахьалкхен кооперативни а рознични а ГІа товарооборота ах шера план ерригА автономни республикаша кхоачаш ца еш йисай.

Товарооборота юкъе кхоачамболлаш увзаш децентрализовании хьисанг эпар, бахача наха гІулаях дара культура хІанз а тІехьа хила озачча боараме яц, шоай хиннаьхьа эксплуатаце дІателаш тикаш, столовеш, кхыйола торгующи предприятеш.

Автономни республикашкарча торгующи организацешка балхаш даьй за чхьаГІара - къаракъ. кхыдола спирта малаваш дохкара гІулаях нийсдара тІехьа. 1985 шера июнь беттА 1984 шера июнь беттА дехкачу кІезигА-комсий, кхыдола чхьаГІар, иштта къаракъ.

1985 ШЕРА ХЬАЛХАРЧА АХ ШЕРА ТОВАРООБОРОТА ПЛАН КХОАЧАШЪЯР

проценташца

	Нохч-ГІалгІай АССР	Къулбаседа-ХІирий АССР	Черсий-Балкхарой АССР	Дагестанскн АССР
Паччахьалкхени кооперативни торговле рознични товарооборота план кхоачашъяр — ерриг а ца дьакъе:	96	97,3	97	99,7
Рознични товарооборот	98	97.4	96	99.7
Юкъарча кхачан товарооборот	99,2	96.4	98	99,9

БЫТА СЛУЖБА

Бахача наха бытовой гІулакхаш дечча дикка дуХха хувцамаш хулаш латт, бытовой гІулакхаш дара сеТь дечІаХхаш я, бахача наха гІулакх дара боарам лакхлуш латт.

1985 шера хьалхарча ах шера бытовой гІулакхаш дара юкъарча боарама план толаме кхоачашъяьй Нохч-ГІалгІай, Къулбаседа - ХІирий, Дагестанскн АССР бытовой гІулакхаш дечча болхлоца, хІаьта цу автономни республикашка ДІадахача шера цу юкъа дарел дикка дуХхагІа а даьд.

Из иштта дале а, дуккхача городашка, къаьстта юрташка хьалхашна оттадьча декхараша ДІадехараш кхоачаш дад бахача наха бытовой гІулакхаш дара дьакъе. КІезига бытовой гІулакхаш ду нах бахача дуккхача пункташка, заказаш кхоачашдара хаьаш телхаш. Юрташка наха бытовой гІулакхаш дечча геттара кІезига да уж.

Быта служба болхлой декхар да уж а кхыдола а кхоачамбоапараш дІадахар. 1985 шерен бІарччача цхьайталагІча пятилетни планаш тІаййа декхараш толаме кхоачашдар.

1985 ШЕРА ХЬАЛХАРЧА АХ ШЕРА БАХАЧА НАХА БЫТОВОЙ ГІУЛАКХАШ ДАРА ПЛАН КХОАЧАШЪЯР

проценташца

	Нохч-ГІалгІай АССР	Къулбаседа-ХІирий АССР	Черсий-Балкхарой АССР	Дагестанскн АССР
Бытовой гІулакхаш дара юкъарча боарама план кхоачашъяр — ерриг а	100.0	101,2	96	101
Соахка укх хананца ийсйича — ерриг а ца дьакъе:	105	104,3	99,9	109
Юрташка	101	104,9	94	108

СОАХКА УКХ ХАНА ХИННАРАШЦА ИЙИСДИЧА БЫТОВОЙ ГІУЛАКХАШ ДАРА ПЛАН КХОАЧАШЪЯР

(проценташ)

ШОАЙ НИЗАЦЦА ПОДРЯДНИ БАЛХАШ ДАРА ПЛАН КХОАЧАШЪЯР

(проценташ)

ПРОМЫШЛЕННОСТЕ ПРОДУКЦИ МАЬХАЛЪЯККХАРА ПЛАН КХОАЧАШЪЯР

(проценташ)

ДУЛХ КИЙЧДАРА ПЛАН КХОАЧАШЪЯР

(проценташ)

ШУРА КИЙЧЪЯРА ПЛАН КХОАЧАШЪЯР

(проценташ)

ФУАШ КИЙЧДАРА ПЛАН КХОАЧАШЪЯР

(проценташ)

МАЛАРА ДУХЬАЛА—ЛИРА КЪОВСАМ!

МИШТА САЛОІ ІА, ГОРОД?

Бутт совгіа ха ялнчай «Тіехдаьхьха малар нелари алкоголизми дзаяккхара де дезарий хьаьхьаг» бола КПСС ЦК соцам тлаиіна. Корта бохабу малараш медар юкъера дІадаккхар боккха политически лоарХІам болча социальин декхара хьаьсане а лерхІаш, парте Центральин Комитето хьалха демуятий Советий исполнительнаш, партийин, профсоюзнин, комсомольскин организацешна, бовдаргий а предприятей а кулгалхошкарш хьийжа аитиалкоголизмо къовсам тІагІерлуш чІоагІоаранцуо эффективность лаккъ ар дІадерзадьча массе оагІора нийсача организационин, административнин - правовой, кхетам балара ГІулаккхий комплекс оттаяри чаккъяккхари.

Из бехнтонкаме декхар кхоачашдеча хьиаре дакъа лаца деаш я культурсветуреждений, общественни кхачаи предприятеш, спортивни организацеш, н. кх. дІ. Хіаза, республике а Грозне а корта бохабу малараш доХІинкъ хьаьгдаьча хана, къаьхьгачкой салоІІІа а царна ГІулаккх деаш а кердача тайнаьра, цар, безам тІагІербоглаш віашТіехьдаяхха деза дар, иХ мугьаборла деношка къаьстта а доаккхаш.

Шоаттен кІиранн деношка салаІа а саькъерда а арабаЛ ароде бата нах. Уж болх паркашка, культура дворецашка, стадионашка, кафе, ресторанашка, кьаьна мотгашка. Цуга мишта чІаоц уш? Цуга хьонаш хилар тха корреспонденташ. ЛоХехьа оаха пенатох цох йола материаллаш.

Кхоанне ехка йиш яц

Д ІАДОЛАЛУРГДА вай С. Кирова цІерагІча варкера. Массехх саг вагІа шахматин клубе шашнехн шахматехн ловзаш, ХІаьта аттрацционаш цхьаьрашт болх беш яц.

Дийнахьа кІеззига бале а, сарахьа нах хила тарлу парке, аьнна хеталу. Баьхьа, сарахьа а кхы дукхагІа баш уж. КІиранд дийнахьа, кхыйолча мероприяттеш цхьана, парке хила деза дар духовой оркестра концерт. Заболотне цІерагІча типографе нъаьхьагаена ветеранийн выступленеш, цунен ІІарча хьелаш йоІа лекци, вокально-инструментальни ансамблен концерт. Цу дерригне метеп... ансамбло массехх йиш ленкар.

ХІана пийденнад ю иштта? Цу хаттара жоп луш, парка художественни кулгалхочо А. Карапетьяна йоах:

— Типографе цаІ мара ветеран бац, из а хьаволаьне віашТіехьдьаьнадеш, духовой оркестра доаккъашхой а раьза хилаьзар хьабаьха, цудухьа ер концерт ДІадаХьа лаьрхІадар оаха.

КонцертгІа ладугІаш - м иттех саг мара вацар, на чаккхдалаьс царех а ахаш ДІабоХар...

Саьдоча деношка горожаний самучъадаккхх р а хаЛхара майда, буфет ма йий парке болх беш, сел ГІаддайне хургдаш хьхаьвоча хьаЛ-м, уйла ю оаха. Баьхьа, царна ТІакхьаьчча мара бо-кьонца ГІаддайнийлга кхета а дан.

Нонкка топ кхийтачча саьна, миІ-мийнне нухий хоЛаш латташ я хаЛхара майда. Буфете долх, амма са тедеш тІаьна дан ухьаьна а. Цуй болхлой мара кхы цхьаккха саг ваЛ хьагуш. ТоЛаш ха яьккхар оаха цига, саг гучаьовлий хьеашш.

Буфета заведующе Яхьвеа Зинас йоах:

— Корта бохабу малараш оаха дохкаеча хіна шортта адам латтар тоЛ доЛча, ер-гІачча парке а дукха хулар нах, хІаьта хІана нагтахьі мара саг вагІаш.

Баьхьа, гучох, парка а из буфет чуйоагІача № 7 йолча кафе а кулгалхой сел гаЛота а бал цІа уж ихьаьбаш, наьха самучъадьаьнадеш, аьнна. Баьхьа, ер-гІаш, ГІулаккаш кхыча бесса хургдар. Корта бохабеча малараштта меттел тайн - тайнара пантинкаш, контейнераш, кхыдоЛе чам болх даараш хургдар буфете, хІаьта хІанз цІига хьаьда иХьметтеЛ - фильтр йола сигареташ а яц.

Парке а дукха хІама де йиш я наха саЛоІАм бера. Хоза кийчьъ хилхара майда, локкаш музыка, хаЛкъа ловзараш, наьха безам тІаьгІорла кхыдола хІамаш доаре, саЛаІа а саькъерда а адамаш хургдар цига.

Кхы дикагІа дац ГІулаккхаш № 3 йолча кафе «Горожанин» яьхча фешнаде а «Юбилей» яьхча кафе а. ЦІхьаннена а кьийле яц, ТІехьдьаьккха малар мелараШна, алкоголизмана кхыдолаьнтабаре КПСС ЦК соцам ТІаьдалаьха, корта бохабеча малараех бетталуш дукхкка а нах хиннера. Цу хана аттА дар обществе болхлоІІІа. Цар корта лаза ца безаш а, хІаман уйла е са еза а ДІадодар ГІулаккх. ТІаьккха цІьхьаьна малар кьонгера ДІадьаьккхача, тІьхьамаш ДІадьаьха салхазарашн сайна-бисбо уж.

Нафешка чам болаш даараш, сонаш, алкоголь йоаца кхыдолА малараш, музыка, хоза кийчьъ залаш лаьре, шоай мукъача деношка салаІа нах ухьаьна ухьаргІаш яхьлгга баьхьаш.

КІеззига ГойленагІа латт из ГІулаккх «Кавказ» яьхча ресторане. Корта бохабу малараш ца дохийташ соцадича, цун болхлоІІІ цу ер-гІачча ХьайийлаГар аьхнарга кафе. Техача чаьтарашта кІаЛ шортта нах хул мороженни юкш, тайп-тайнара фирменни малараш молаш, ХІаьта ресторане чайна а кофейни а нстолаш да. Хіаре денна йолаш я комплексни меню. ХьаЛха ца хинна чебуреташ, белягашш хьаю. Баьхьа, ухьаза а дукха да де дезаш.

Техн чаьтараш арашкъе латт, тІех мел воаЛар цига ІохайІІІа баГІаЧарна баГа хьежаш санна хетелу. «Аьхьанга кафе», аьнна цІи лаьна хилча, из мотгІг кІеззиГдучІа чулостаЛ хьла езар.

Болх тоабе беза

Ш ОАТТА дийнахьа делкъеа ТІехьдаГІа ихьачар тхо красномолотовский культура ЦІагІа, КъайІла яр ниІ. ХІама техача из хьайиллар, набарах визача цхьаьн кьонаЛо.

— Хьо малав, культуБолхлой дийн шун ухьаза? — аьнна шийга даьна хаттара, жоп луш, цо аьлар:

— Цу ОсегаГа меттел ха де ненав. Іа бувцача болхлоех ухьаза саг баг.

Завода болхлой санна шоаттен кІиранн деношка салоІаш бар культболхлой а. Наьха саькъерда лургдаш хІама дацар завода парке а.

Гуш да завода администрацие, партийин, профсоюзнин, комсомольскин организацешна шоай тІаьхьожам боагаш культура кхувгІ бителга.

Баьхьургдаш культБолхлоІІІа віалла болх баг аьчча а. Масала, завода болхлой бахача массехх улица а ДІеЛІ хиннад. «КПСС XXVII съезда — хьинарча кхаьстана 27 декаде!» яхача девиЗагІа кхаьхьаг коТьЛначча виГлагІча цхьа болхлоІІІа хетаЛь сайре хиннай. «Малараш хулАмга цхьа ГІа мара бац», «Вай вахара новкъарле ю цо», «Кхалсаги алкоголь» яха а кхыйолча а бесдаш яьЛ. Прапоররлон лорареча органий болхлоІІІа віаШаГІкхетарашт а хиннад. Баьхьа, из болх беш-бутуш а - боагаш, цхьа костаЛ болаш хила беза.

В. Н. Ленина культура Дворене а салоІача деношка деш хІама дацар, кино а вай городе гаспрлоаІІІа долча Волгоградски музыкальни театра спектаклЬ а дар ца вЬлча. Дворена дукхагІа болх болхлой отпусче бар. ДрамАтически коллектива масехх саг вар репетицеш сш. Шоатта а кІиран а деношка концерташ луш хургЬа аьнна «ВіашаГІкхетар» яха дисКотека а болх беш яьар. Цу тайпара хьаЛ дар республике ягтара дикагІа лоарХІача Дворене...

Даьр фуд?

ГРОЗНЕРЧА «Динамо» яьхча стадиона ГІа чуводача терхам ТІаоЛаш я доиЛаЧа ДІадаЛаш яьЛЬ, хьаЛтеха йоаЛла объявледи. Ший ІоІамаГІа йолча «Динамо» спортивни обществе сеЦешнка ДІаЛЬбоЛа хьех говрод Грозне баха нах. «Клубни учреждёнеехи спортивни сооружениешн пайда оцар тоаЛда де дезарех» бола ЦІхьаьнна КПСС ЦК соцам арабаЛнаЧул ТІехьаГІа обществе ХІама дАЛ тайп-тайпара ханаш йола нах физкультурнин спортан ва хулла дукхагІа ювьеоча ГІетташ. Цу хьаькъехьа са кьамаьЛ хІама общество педелдетла заместителца , В. Г. Млотковсеца.

— Цу ГІулаккх лаьрхІа спортивни мероприятейн сеЦешнка ЦІхьаьбергеН ЦІаьнна ГІа ЦІхьаьнна ЦІхьаьнна